

پایان نامه

عنوان کامل پایان نامه ها : برهان نظم.
نام و نام خانوادگی دانشجو : احمد فرامرز قراملکی
نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر عبدالکریم سروش.
مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
رشته تحصیلی : فلسفه و حکمت اسلامی .

فصل اول: در تاریخچه برهان نظم در مغرب زمین (یونان باستان،
قرون وسطی، هفدهم تا عصر حاضر).
فصل دوم : در تعریف نظم و ملاک آن.
فصل سوم : در اثبات نظم دارای عالم و رفع شبهات.
فصل چهارم : در دلالت نظم بر ناظم و رفع شبهات.
فصل پنجم : در ارزیابی کلی برهان نظم.

عنوان کامل پایان نامه ها: ترجمه و تحقیق التیسیر فی القراءات السبع،
تألیف ابوعمر و الدانی.

نام و نام خانوادگی دانشجو : قاسم بستانی.
نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر سید جعفر سامی الدبونی.
مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
رشته تحصیلی : علوم قرآنی و حدیث.

کتاب مذکور از اهم کتب قراءات بوده و از اعتبار بسیار زیادی در نزد اهل این صنعت، برخوردار است، دانشجو پس از ترجمه این کتاب آنرا با چند کتاب معتبر شناخته شده دیگری مانند النشر فی القراءات العشر والشالبيه مقابله نموده است و از این رساله برخی از اشتباهات و نواقص کتاب را گرفته است و همچنین با تکیه بر تحقیق، مبهمات کتاب را ایضاح نموده و اضافات و حواشی ضروری بر آن فزوده است.

عنوان کامل پایان نامه : ترجمه و تحقیق کتاب الایمان از خلاف شیخ طوسی (ره).

نام و نام خانوادگی دانشجو : محمد حسن جوادی.

نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر اسعد شیخ الاسلامی.

رساله مذکور ترجمه و تحقیقی است درباره احکام سوگند در فقه اسلام که مجموعاً در ۱۰۸ مسئله مطرح شده است، اقسام یمین و شرایط انعقاد آن و کفارہ یمین و یمین لغو از جمله مسائلی است که ضمن اشاره به آراء علمای اهل سنت و جماعت از آنها بحث شده است.

رشته تحصیلی : فقه و مبانی حقوق اسلامی.

مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .

عنوان کامل پایان نامه : بررسی روش تفسیر قرآن به قرآن.

نام و نام خانوادگی دانشجو : جعفر نکونام.

نام و نام خانوادگی استاد راهنما : آقای آذرتاش آذرنوش.

مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .

رشته تحصیلی : علوم قرآنی و حدیث .

در این رساله تحت عنوان بررسی روش تفسیر قرآن به قرآن به تعیین این روش تفسیری با تکیه بر نظر علامه عالیقدر مرحوم طباطبائی

پرداخته شده است و مدعای وی که روش صحیح تفسیر قرآن همانا تدبر در خود آیات قرآن و استمداد از آیات مربوطه است مورد بررسی و اثبات قرار گرفته است.

عنوان کامل پایان نامه : شرح و نقد نوع هفتاد و هشتم در شناخت شروط مفسر و آداب تفسیر از کتاب الاتقان فی علوم القرآن، جلال الدین سیوطی.

نام و نام خانوادگی دانشجو : سید علی اکبر ربیع نتاج.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر سید جعفر سامی الدبونی.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : علوم قرآنی و حدیث .

نویسنده نوع هفتاد و هشتم از کتاب «الاتقان فی علوم القرآن» جلال الدین سیوطی را که در معرفت شروط مفسر و آداب تفسیر است شرح و نقد کرده است.

عنوان پایان نامه : ترجمه و شرح کتاب مفاتیح المطاعم والمشارب از مفاتیح الشرائع.

نام دانشجو : ایرج صمدی.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر علیرضا فیض.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد.
 رشته تحصیلی : فقه و مبانی حقوق اسلامی.

دانشجو کتاب مفاتیح المطاعم و المشارب را که قسمتی از کتاب مفاتیح الشرائع ملامحسن فیض کاشانی است ترجمه نموده و در برخی از موارد به منابع و مآخذ آن اشاره کرده است و نیز برخی از لغات را با استفاده از منابع ترجمه و توضیح داده است.

عنوان کامل پایان نامه : ترجمه بخشی از کتاب (القواعد والفوائد) شهید اول.

نام و نام خانوادگی دانشجو : علی حسین زاده.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر علیرضا فیض.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : فقه و مبانی حقوق اسلامی.

نویسنده بخشی از کتاب القواعد والفوائد را که اولین اثر در قواعد فقه است ترجمه و مواردی را به عنوان توضیح در پاورقی آورده که بیشتر از حواشی که بر کتاب مزبور زده‌اند استفاده کرده است.

عنوان کامل پایان نامه : روح از دیدگاه قرآن.
 نام و نام خانوادگی دانشجو : طوبی کرمانی.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر احمد بهشتی.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : فلسفه و حکمت اسلامی.

این پایان نامه در سه فصل :

۱- شرح لفظ و مای شارحه.

۲- اثبات نفس و روح یا هل بسیطه.

۳- احوالات و صفات نفس و روح یا هل مرکبه که هر فصل مشتمل بر سه بخش به ترتیب در قرآن و سپس در احادیث و آنگاه در اقوال مختلف تنظیم گردیده است.

عنوان کامل پایان نامه : ترجمه و تحقیق مبحث اعجاز مناهل العرفان فی علوم القرآن، عبدالعظیم زرقانی استاد دانشگاه الازهر.
 نام و نام خانوادگی دانشجو : علی اصغر کاملی .

نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر عبدالمهدی یادگاری.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : علوم قرآنی و حدیث .

نویسنده : کتاب مناهل العرفان فی علوم القرآن که در اعجاز قرآن کریم نوشته شده است را ترجمه و توضیح نموده است و در ترجمه سعی شده که مسائل بخوبی روشن و مفهوم و معنای آن روشن گردد. و نیز آیات و روایات با اعراب گذاری در پاورقی ذکر شده است و در موارد لازم بیان مؤلف با نظرات دیگر علما از عامه و خاصه توضیح و تکمیل گشته و اگر با دیدگاههای مذهب شیعه تعارض داشته مورد نقد قرار گرفته است.

عنوان پایان نامه : ترجمه و تحقیق کتاب غصب از کتاب خلاف شیخ طوسی.

نام و نام خانوادگی دانشجو : احمد باقری.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر علیرضا فیض.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : فقه و مبانی حقوق اسلامی .

مطالب: مقدمه: ص ۲. کلیات در چهار فصل شامل: مفهوم غصب، حرمت غصب، مفهوم مثلی و قیمی، احکام غصب ص ۹. ترجمه و تحقیق کتاب غصب از کتاب خلاف: ص ۳۵. شرح مختصری در احوال و آثار کسانی که شیخ در متن از آنها نام برده است: اباثور، ابن جریر، ابوحنیفه، ابویوسف، ربیع، زفر، شافعی، طحاوی، عبیدالله بن حسن عنبری بصری، کرخی، مالک، محمد، مزنی: ص ۲۲۳. فهرست آیات: ص ۲۴۳. فهرست احادیث: ص ۲۴۴. فهرست اعلام: ص ۲۴۶. فهرست منابع و مآخذ: ص ۲۵۱. ضمناً در این رساله ذیل ترجمه کتاب خلاف، تحقیقات ارزشمندی بعمل آمده است.

- عنوان پایان نامه : ترجمه و شرح رساله الحقوق امام سجاد (ع).
 نام و نام خانوادگی دانشجو : محمد سپهری.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما : دکتر اسعد شیخ الاسلامی.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : علوم قرآنی و حدیث .

مطالب: گزارش کار: ص الف. مقدمه: ص ۱. خلاصه ای درباره زندگی امام چهارم (علیه السلام): ص ۶. چند نمونه کوتاه از ادعیه صحیفه سجادیه. ص ۴۵. سیمای صدوق (علیه الرحمه): ص ۵۹. ترجمه و شرح - های موجود از رساله الحقوق: ص ۶۴ بررسی سند رساله الحقوق: ص ۷۱. نتیجه گیری از بررسی رجال: ص ۷۹. متن رساله الحقوق طبق نقل خصال: ص ۸۶. تذکر نکاتی راجع به متن رساله الحقوق: ص ۱۰۷. ترجمه رساله الحقوق: ص ۱۱۰. شرح رساله الحقوق: ص ۱۴۴. بخش پایانی کتاب: ص ۴۹۶. معرفی منابع و کتب مورد استفاده: ص ۴۹۸. فهرست مطالب کتاب: ص ۵۹.

عنوان پایان نامه : ترجمه و تحقیق در مبحث حربه و حدود کتاب مفاتیح - الشرایع.

- نام و نام خانوادگی دانشجو : سید محمدرضا امام (جزایری).
 استاد راهنما : دکتر علیرضا فیض.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته تحصیلی : فقه و مبانی حقوق اسلامی.

مطالب: مقدمه و رساله: ص ۱. مقدمه کتاب حربه و حدود مفاتیح - الشرایع مرحوم ملامحسن فیض: ص ۶. باب اول: سخن در افتاء: ص ۱۴. سخن درباره امر به معروف و نهی از منکر: ص ۲۱. سخن در برگرفتن لقیط: ص ۲۰۹. سخن در دفاع: ص ۳۳. باب دوم در حدود و تعزیرات: ص ۴۱. سخن درباره قذف: ص ۸۶. سخن درباره حد دزد: ص ۱۰۷.

فهرست منابع و مآخذ: ص ۱۲۸.

این رساله ترجمه و تحقیق مفاتیح الشرایع از مفتاح ۴۹۱ تا مفتاح ۵۴۸ می باشد و دریاورقی مآخذ روایات و اقوال نقل گردیده و علی الخصوص به کتاب وسائل الشیعه فراوان ارجاع گردیده است.

عنوان کامل پایان نامه: ترجمه و تحقیق مسائل بیع المرابحه تا بیع سلم از : کتاب : الخلاف شیخ طوسی (ره).
 نام و نام خانوادگی دانشجو : عباسعلی مهدی اسفیریزی.
 نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر اسعد شیخ الاسلامی.
 مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد .
 رشته : فقه و مبانی حقوق اسلامی.

در این رساله مسائل بیع المرابحه تا بیع السلم از کتاب الخلاف شیخ طوسی ابتدا به فارسی روان ترجمه گردیده است و آنگاه اقوال علمای مذاهب گوناگون اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است و مآخذ و مدارك آنها نیز به تفصیل مشخص شده است، بعلاوه اقوال مختلف علمای شیعه بخصوص موضوع اجماع و اخبار ائمه (ع) مورد بررسی قرار گرفته و مآخذ آن معین گردیده است، در ابتدای رساله شرح زندگانی شیخ - طوسی (ره) و نیز توتیحاتی پیرامون کتاب الخلاف آمده و در پایان نیز شرح مختصری از زندگانی بزرگانی که در متن کتاب از آنها نامی بهمین آمده است، آورده شده است.

دورهٔ دکترای دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران در پنج رشته ادیان و عرفان، تاریخ و تمدن ملل اسلامی، علوم قرآن و حدیث، فقه و مبانی حقوق اسلامی و فلسفه و حکمت اسلامی روز شنبه ۲۶ اسفندماه ۱۳۶۸ = ۱۹ شعبان المعظم ۱۴۱۰ موافق با ۱۷ مارس ۱۹۹۰ پس از چند سال تعطیل بازگشایی شد.

مراسم نوگشایی این دوره از ساعت چهار تا شش بعد از ظهر همان روز در تالار شهید مفتح در دانشکدهٔ الهیات برپا گردید.

در این مراسم حضرت آیت الله سید ابوالفضل میر محمدی رئیس دانشکده که با حضور ریاست محترم دانشگاه و معاونان محترم ایشان و استادان و دانشجویان تشکیل شد پیرامون اهداف عالی دانشکدهٔ الهیات و تاریخچهٔ این دانشکده و خدماتی که ارائه کرده است بیاناتی ایراد نمود و پس از ایشان استاد محترم حجة الاسلام والمسلمین آقای علی دوانی در تعقیب بیانات ریاست، شمه‌ای دربارهٔ خصال حمیده و حرمت استادان و دانشمندان و تشویق مسؤولان بر رفع نواقص خدماتی، اظهار داشتند.

۱- طرح تحقیقاتی دانشکده الهیات و معارف اسلامی :

تحت عنوان «بنیاد شناخت منابع فرهنگ ایرانی و اسلامی» در تاریخ ۱۸/۹/۶۸ در دویست و پنجاهمین جلسه شورای پژوهشی دانشگاه تهران پس از انقلاب (بیست و ششمین) جلسه در سال ۶۸ تصویب گردید.

و این طرح از نظر هدف و لزوم آن به‌قرار زیر توجیه شده است:
نشان دادن مآخذ خطی و چاپی مربوط به فرهنگ ایرانی و اسلامی

در زبانهای فارسی، عربی، ترکی، اردو ... و نشان دادن نشریات ادواری مهم جهان دربارهٔ این مآخذ، شناساندن فهرستهایی که برای این کار در زبانهای مختلف نوشته شده است، شناساندن کتابخانه‌ها و گنجینه‌هایی که این مآخذ در آنها نگهداری می‌شود، فهرست کردن مجله‌هایی که در آنها از این مآخذ بحث شده است و ارتباط با بنیادهایی که این مآخذ را در اختیار دارند.

سپس در فرضیه طرح آمده است برای شناخت فرهنگ ایرانی و اسلامی ناگزیریم که از منابع آن آگاه شویم و بدانیم چه داریم، بنابراین راه شناخت این منابع که عبارتند از نسخه‌های خطی و چاپی به زبانهای اسلامی. اگر از این منابع مطلع نباشیم هرگز نمی‌توانیم به راز این تمدن کهن آشنایی پیدا کنیم. لذا ضرورت دارد جهت تهیهٔ یک بیلوگرافی کتابشناسی جهانی (اونیورسال بیلوگرافی) با توجه خاص به شیعه و ایران و عمدتاً اسلام فراهم آید.

طبق یک برآورد متخصصانه به‌طور کلی این بیلوگرافی تا قرن ۵ هـ. (تا زمان ابن سینا) شامل کتابی حدود ۲۵ جلد که هر جلد ۳۰۰ صفحه است بالغ می‌گردد.

باید از کتابهای فهرستی و کتابشناسی اروپایی دربارهٔ کتابشناسی اسلامی از قبل بروکلن استوری - سزگین و هافمن و کلیه فهرس کتابخانه‌های جهان به زبانهای مختلف شرقی و غربی در سرتاسر جهان آگاه بود و آنها را برای ابزار کار در اختیار داشت.

و در مرحلهٔ بعد همهٔ فهرس استخراج و تنظیم و به زبان فارسی همهٔ خصوصیات کتابها ضبط شود و آنگاه به تکمیل آنچه از چنگ محققان فروافتاده و از آنها ساقط شده و یا فراموش شده و یا در دسترس نبوده و به آنها آگاهی درست نداشته‌اند پرداخت، سپس فیشهای تهیه شده بر حسب موضوع سوکلاسمان (به ترتیب زمان) انجام گیرد.

و مقرر گردید که در فاز اول به علوم قرآنی (اعجاز) پرداخته شود.

این طرح با همت استادان دانشکده و سایر محققان دست‌اندر کار در شرف پیاده شدن است .

۲- طرح تحقیقاتی «فرهنگ تاریخی اصطلاحات و مسائل اصول فقه» مجری و پیشنهاد دهنده طرح دکتر علیرضا فیض استاد دانشکده الهیات و معارف اسلامی مورد تصویب شورای پژوهشی دانشگاه قرار گرفت.

در خلاصه طرح آمده است:

بررسی سیر تاریخی تحولاتی است که از آغاز تا امروز در اصول فقه راه یافته است، و این از اهداف مهمی است که همواره و در همه جا دنبال می‌شود زیرا سوده‌های بیشمار برای مجتهدین و پژوهشگران حقوق-اسلامی در بردارد، و بدینگونه هر یک از اصطلاحات علم اصول از قبیل اجتهاد، تقلید، عام و خاص، اطلاق و تقلید، ظواهر کتاب، سنت، اقسام ضروره... در پرتو همان سیر تاریخی بررسی می‌شود، و نظرات مختلف فحول اصولیین مورد بحث و تدقیق قرار خواهد گرفت و سرانجام نظری که با ادله و مصالح عامه سازگارتر است انتخاب خواهد شد و در ضمن پیشرفتی که در علم اصول در پرتو تحقیقات عمیق و دقیق شیخ انصاری و آخوند خراسانی و مقررین در س او پدید آمده است بمناسبت یادآوری می‌شود.

۳- تصحیح انتقادی و مقابله نسخه‌های کتاب «الناسخ والمنسوخ» تألیف ابو عبدالله اسفراینی.

این کوشش بوسیله آقای محمود سرمدی دانشجوی کارشناسی ارشد با راهنمایی استاد آقای دکتر سید محمد باقر حجتی به عنوان رساله ختم تحصیلی پذیرفته شده است.

سمینارها و کنگره‌های علمی

سمینار دیدگاه‌های اسلامی در پزشکی از تاریخ ۸-۱۱ اسفندماه ۱۳۶۸ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد تشکیل شد. از اعضاء هیأت علمی این دانشکده آقای دکتر نورالله کسائی در سمینار مزبور شرکت و در زمینه «عوامل پیشرفت وانحطاط پزشکی در جوامع اسلامی (در گذشته و حال) سخنرانی کرد.

مراسم بزرگداشت دهمین سالگرد شهادت شهید آیت‌الله مفتاح :

در ۲۷ ر ۹ ر ۱۳۶۸ همزمان با دهمین سالگرد شهادت استاد مفتاح سالگرد مراسم ویژه‌ای در دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران به عنوان محل تدریس و شهادت آیت‌الله مفتاح با حضور دکتر حسن حبیبی معاون اول ریاست جمهوری برگزار شد، در این مراسم که خانواده شهید مفتاح، جمعی از شخصیت‌های فرهنگی و سیاسی کشور، تنی چند از نمایندگان ولی فقیه در دانشگاهها و دکتر مصطفی معین وزیر فرهنگ و آموزش عالی، آیت‌الله میرمحمدی رئیس دانشکده، استادان و دانشجویان و کارمندان دانشکده حضور داشتند و ریاست محترم دانشکده طی سخنانی پیرامون شخصیت این شهید صحبت کرد و از نقش وی در ایجاد پیوند حوزه با دانشگاه تقدیر کرد.

معاون اول رئیس جمهوری در زمینه تشریح برنامه‌های آموزشی و تحقیقاتی دولت بر لزوم مشارکت همه‌جانبه مردم در کنار مسئولان برای حل مشکلات تاکید کرد و اظهار داشت: در راه اجرای تحقیقات غیر از

تامین نیازهای مالی لازم است ترتیبی اتخاذ شود تا استاد بخشی از اوقات را صرف فعالیت‌های تحقیقی کند و این نیازمند دوری از گرفتاریهای مالی و معیشتی است. دولت نیز به‌همین منظور برنامه‌هایی را در دست تهیه و تدوین دارد.

وی آنگاه در خصوص وحدت حوزه و دانشگاه گفت: برقراری

سیستم کلاسی در دانشگاهها از قدیم به‌عنوان يك مشکل مطرح است به‌این دلیل که استاد پس از تدریس از کلاس خارج می‌شود و رابطه‌ای میان او با دانشجو نیست. همینطور نظام واحدی و یا موضوع دیپلم و یادگیری در حد کسب مدرک از دیگر مشکلاتی است که آموزش عالی و آموزش و پرورش را رنج می‌دهد. حال آنکه حوزه از نظام خاصی برخوردار است. طلبه همواره باید در مدد تحقیق و تلاش برای یادگیری باشد و این تمایل هیچگاه تمامی و نهایت ندارد.

سخنران سپس در برشماری تفاوت‌های دیگر حوزه با دانشگاه گفت: آنانکه در گذشته وارد دانشگاه می‌شدند خود را تافته جدا بافته می‌دانستند و همین يك جدایی میان مردم و دانشگاهی می‌انداخت. اما طلبه به‌سبب نوع زندگی که خیلی هم ساده بود پیوند همیشگی با مردم داشت.

دکتر حبیبی در پایان سخنانش متذکر شد که حوزه‌ها باید در زمینه تحقیقات و استفاده از روش‌های علمی به دانشگاه توجه کنند.

جلسه دیگری به‌منظور بزرگداشت این شهید عالم در دانشکده الهیات دانشگاه تهران برپا بود که حجت‌الاسلام بیات نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی در زمینه خصوصیات و ضرورت پیوند این دو مرکز علمی یعنی حوزه و دانشگاه مطالبی بیان کرد.

وی هرگونه خلل در این وحدت را موجب بروز خسارت‌هایی جبران‌ناپذیر خواند و متذکر شد ریشه وحدت و همچنین جدایی این دو نهاد را باید در تفاوت بینش آنان نسبت به اسلام جستجو کرد.

نایب‌رئیس مجلس گفت: امروز اسلام ادعای حکومت نظامداری و سیاست‌گذاری را از داخل کتابها به‌صحنه عمل درآورده است و جهان از انقلاب ما ارائه راه حل و الگوی فکری و سیاسی فردی و زندگی می‌خواهد. دانشجویان و طلاب ما باید به‌بررسی و تحلیل موضوعات جهانی بپردازند. امروز دنیای سوسیالیست در جهان به‌بن‌بست رسیده است و اگر ما حرکت لازم را انجام ندهیم آنان به‌دامن سرمایه‌داری غرب خواهند افتاد. اکنون نظام اسلامی ما به‌عنوان تنها راه حل برای جهان و حتی دنیای سرمایه‌داری غرب مطرح است و رسالت اجرای آن‌هم در گروی وحدت حوزه و دانشگاه است.

حجت‌الاسلام بیات آنگاه شرایط موجود جهانی را بهترین موقعیت خواند تا بتوان یک الگوی کامل و جدید بنام اسلام در جهان ارائه کرد. وی گفت: باید ضمن حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی، زمینه رشد و کمال حرکت انقلاب را فراهم کنیم تا امکان جلب افکار عمومی جهان را بیابیم.